

## ПРОБЛЕМИ ЕКСГУМАЦІЇ ТРУПА ВІДПОВІДНО ДО КПК УКРАЇНИ

**Свинобой О.В.**, студент ННІПП НАВС

*Науковий керівник:* д.ю.н., професор, професор кафедри кримінально - правових дисциплін ННІПП НАВС Лук'яничков Є.Д.

У науковій літературі окремі проблеми, пов'язані з підготовкою та безпосереднім проведенням ексгумації трупа, розглядали М. І. Авдеев, Р. С. Белкін, С. М. Виноградський, А. П. Загрядська, М. В. Кісін, В. Д. Лупіков, М. І. Порубов, О. Г. Філіппов, А. І. Юрін та інші автори. Тобто, це підтверджує такий факт, що дане питання є досить актуальним у наш час.

Ексгумація (від лат. ехіштаіо: ех - з, gumus - ґрунт, земля) визначається як виймання трупа з місця поховання. Існує багато наукових тлумачень даного поняття, але зводяться вони до того, що ексгумація - це виймання трупа з місця його поховання згідно з правилами, передбаченими кримінальним процесуальним законодавством з метою огляду, судово - медичного дослідження або пред'явлення для впізнання. Але варто зазначити, що законодавчого визначення поняття «ексгумації» в жодному нормативно - правовому акті України не існує.

Хоча визначення даного терміну немає, але питанню щодо здійснення «ексгумації трупа» присвячена ст. 239 КПК. Варто зазначити, що ексгумація трупа відноситься до слідчих (розшукових) дій, тому їй притаманний певний порядок проведення. Вона здійснюється за постановою прокурора, а виконання цієї постанови покладається на службових осіб органів місцевого самоврядування. Труп виймається з місця поховання за присутності судово-медичного експерта, який може вилучати зразки тканин і органів, або частини трупа, необхідні для проведення експертних досліджень. Його участь є обов'язковою тому, що складовою цієї дії є описування трупа, його зовнішнього вигляду (ч. 1-3 ст. 239 КПК).

Але варто відмітити, що законодавець зазначив не усіх осіб, які мають бути в обов'язковому порядку присутніми при здійсненні такої слідчої (розшукової) дії, а саме - незаінтересованих осіб (понятих). Згідно із чинним КПК передбачено, що слідчий, прокурор зобов'язані запросити не менше двох понятих для проведення ексгумації, але чомусь у ст. 239 КПК цього моменту немає. Для порівняння можна взяти США, де

інституту понять взагалі немає. Держава покладає повну довіру за законність й об'єктивність виконання процесуальних дій на слідчого і поліцейського. Однак, відмовитись від інституту понять при огляді трупа, пов'язаного з ексгумацією, недоцільно, зважаючи на своєрідність такої слідчої дії, її складність у плані взаємин слідчого з близькими родичами особи, труп якої ексгумується.

Про проведену слідчу (розшукову) дію складається протокол, у якому зазначається все, що було виявлено, у тій послідовності, в якій це відбувалося, і в тому вигляді, у якому спостерігалось під час проведення слідчої (розшукової) дії (ч. 6 ст. 239 КПК).

Недоліком чинного КПК є відсутність можливості проведення ексгумації та експертизи трупа за клопотанням близького родича та не визначення вартості її проведення. Відповідно до законодавства нашої держави визначається нормативна вартість однієї експертної години у гривнях, яка залежить від ступеня складності експертизи: проста - 31,3; середньої складності - 39,1; особливої складності - 47.

Зважаючи на викладене, вважаю за доцільне запропонувати наступне:

прийняти закон «Про ексгумацію» з викладенням у ньому необхідної інформації щодо вирішення даного питання;

внести зміни до ст. 239 КПК:

- у ч. 7 ст. 239 зазначити: «слідчий, прокурор зобов'язані запросити двох понять, участь яких є обов'язковою при проведенні ексгумації трупа»;

- доповнити ч. 8 ст. 239 таким змістом: «ексгумація трупа повинна бути здійснена тільки за згодою близьких родичів. У випадку їх відмови про ексгумацію покійного, її проведення можливе за дозволом суду у передбачених законодавством випадках та на законних підставах».